Skolinspektionen

Kristianstads kommun
kommun@kristianstad.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av en tillgänglig lärmiljö för alla i ämnet idrott och hälsa i grundskolans årskurs 4-9 vid Öllsjöskolan MH i Kristianstads kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Öllsjöskolan MH avseende verksamhetens kvalitet inom en tillgänglig lärmiljö för alla i ämnet idrott och hälsa (se bilaga 1). Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska i vilken utsträckning undervisningen i ämnet idrott och hälsa, i grundskolans årskurs 4–9, är tillgänglig för alla elever.

Kvalitetsgranskningen utgår från två frågeställningar:

- I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
- I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 2). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 återfinns granskningens författningsstöd.

Beslut

Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Skolinspektionen bedömer att Öllsjöskolan MH i Kristianstads kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever

Skolinspektionen bedömer att Öllsjöskolan MH i Kristianstads kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom frågeställningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Öllsjöskolan MH i Kristianstads kommun.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Undervisningen i idrott och hälsa är utformad så att alla elever kan delta

Inom denna frågeställning granskas skolans arbete för att skapa en tillgänglig lärmiljö i idrott och hälsa, där undervisningen utformas så att alla elever ges möjlighet att delta. Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer
- Lärares arbete med lektionsupplägg
- Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen i idrott och hälsa är i hög utsträckning utformad så att alla elever kan delta.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av undervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Lärares arbete för att stärka tillitsfulla relationer

Granskningen visar att det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer och lärare är lyhörda för elevernas perspektiv.

Lärarna främjar en gemenskap både elever emellan och mellan elever och lärare. Av intervjuer med lärare och elever samt Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna arbetar främjande för att skapa tillitsfulla relationer och ett respektfullt klimat. Lärarna och elever berättar att lärarna planerar in samarbetsövningar där eleverna får träna på att hjälpas åt. Eleverna får exempelvis samla ärtpåsar tillsammans i en lek som går ut på att hitta olika strategier för samarbete. Vidare får eleverna i grupper skapa en lek som de sedan leker tillsammans i klassen. Lärarna uppger i intervju att de arbetar aktivt för att skapa goda relationer till eleverna. De beskriver att de lär känna eleverna genom att de undervisar eleverna under flera år och genom att vara genuint nyfikna på vad som intresserar dem. Lärarna berättar vidare att de tydliggör förhållningssätt

och sociala spelregler för eleverna för att skapa ett positivt och respektfullt klimat. Under Skolinspektionens lektionsobservationer påminde lärarna vid flertalet tillfällen eleverna om hur de skulle bete sig mot varandra, hur laget skulle uppmuntra varandra under övningen och vad eleverna kunde säga om en elev misslyckades med att fånga en boll. Eleverna beskriver i intervju att lärarna samtalar med dem om att vara snälla mot varandra, respektera varandras åsikter och olikheter, hjälpa varandra samt att alltid göra sitt bästa. Eleverna uppger att de ser det som en naturlig del av undervisningen att peppa varandra och att vara en bra kompis. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att elever genomgående uppmuntrar varandra med ord och applåder i samband med olika övningar. Eleverna uppmärksammar exempelvis när andra elever gör korrekta slag i volleyboll eller när en grupp elever lyckas passa bollen inom laget flera gånger. Eleverna tröstar även elever som blir besvikna om något inte går enligt plan och uppmuntrar dem att försöka igen. Vidare framgår att lärarna förebygger konflikter och underlättar interaktioner mellan elever på olika sätt. Såväl lärare som elever uppger att lärarna alltid delar in eleverna i grupper och ser till att ingen elev hamnar utanför eller drar sig undan. Elever uppger i intervju att det sällan är konflikter på lektionerna i idrott och hälsa och beskriver att eleverna oftast visar respekt för varandra. Någon elev beskriver att vissa elever kan vara högljudda men att läraren säger till om det är så. Flera elever beskriver att eleverna är schyssta mot varandra och att de hellre är tysta än säger elaka saker till varandra.

Lärare tar reda på vad eleverna tycker om lektionerna för att kunna använda deras idéer när undervisningen planeras. Det framgår av lärar- och elevintervjuer att lärare tar reda på hur eleverna uppfattar lektionerna och inspireras av elevernas förslag och synpunkter vid planeringen av undervisningen. Exempelvis uppger lärare att de regelbundet frågar eleverna om hur de uppfattat lektionen eller om en specifik aktivitet i slutet av lektionerna. Lärare berättar även att de tar hänsyn till elevernas synpunkter när de planerar vissa moment och att elever exempelvis kan få leda lekar som de själva valt eller välja vilken övning de ska göra när de har redskapsgymnastik. En lärare berättar vidare att det finns en grupp elever i en klass som har olika stödbehov och att läraren tillsammans med dessa elever hittar alternativa sätt för dem att delta när ordinarie undervisning upplevs för svår. Elever bekräftar i intervju att lärarna brukar fråga vad de tycker om en aktivitet i slutet av lektionen. En elev berättar att läraren även brukar gå runt under lektionen och fråga om elevers upplevelse. Elever

beskriver vidare att lärarna märker hur engagerade eleverna är och förstår vad de tycker utan att behöva fråga.

Lärares arbete med lektionsupplägg

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad, förutsägbar och innehåller aktiviteter på olika nivå. Lärare ger elever stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att alla elever kan delta aktivt.

Lärare förmedlar information om lektionens mål, upplägg och innehåll på ett tydligt sätt och undervisningen är strukturerad. Av intervju med lärare och elever framgår att det finns en gemensam struktur för hur lektioner inleds för att skapa tydlighet och ramar för eleverna. Lektionerna inleds med att eleverna sitter på förbestämda platser på läktaren medan läraren går igenom lektionens upplägg och innehåll samt vad målet är med lektionens övningar. Läraren går igenom övningarna som eleverna ska genomföra genom att berätta, visa själv eller ta hjälp av några elever i genomgången. I samband med genomgångar påminner även lärarna om de sociala spelreglerna som gäller under lektionen och vad eleverna behöver tänka på i samarbetet med andra. Eleverna uppger dels att de vet i förväg vad lektionerna ska innehålla eftersom lärarna berättar i slutet av varje lektion, dels eftersom det finns en terminsplanering på skolans digitala plattform. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna ser till att alla elever förstår instruktionerna genom att ställa kontrollfrågor och att eleverna även tar ansvar själva för att fråga en kamrat eller läraren om något är oklart. Vidare framgår att lärare använder olika metoder för att växla mellan aktiviteter under lektionen. Lärarna kan exempelvis stänga av musiken, klappa i händerna, räcka upp en hand eller tystna för att få elevernas uppmärksamhet. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer när byten av aktiviteter sker snabbt och smidigt eftersom eleverna direkt uppfattar när lärarna påkallar deras uppmärksamhet. När en lektion innehåller olika övningar ger lärarna ofta översiktliga instruktioner inledningsvis och gör sedan avbrott för närmare instruktioner i samband med att en ny övning ska genomföras. Eleverna följer omgående lärarens nya instruktion och kommer i gång med nästa övning snabbt. Vidare framgår att lärare ger vissa elever ytterligare stöd genom en enskild instruktion eller genomgång i mindre grupp. Lärarna uppger att de på vissa lektioner har resurspedagoger med under lektionerna och att även de ger eleverna stöd i att kunna förstå och utföra övningar.

Undervisningen innehåller aktiviteter med olika svårighetsnivåer så att alla elever får möjlighet att utmanas. Av intervjuer med lärare framgår att varje moment i undervisningen är möjligt att genomföra på olika sätt och att elever kan välja hur de genomför en övning utifrån den egna nivån. Lärarna beskriver bland annat hur eleverna i området redskapsgymnastik erbjuds en mängd olika övningar att välja mellan inom exempelvis grundmomentet balans. Övningarna finns dessutom filmade och tillgängliga för eleverna så att de lätt kan se vilken övning som passar dem. Detta bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer när lektionerna innehöll moment där elever kunde vara delaktiga utifrån sina förutsättningar. Vid en av de observerade lektionerna tränade exempelvis majoriteten av eleverna på olika slag i volleyboll i grupper om fyra samtidigt som en liten grupp elever tränade på att kasta och ta emot volleybollen på en annan plan. Vid en annan lektion fick elever träna på olika slag under samma övning beroende på hur långt de kommit i sin utveckling. Några elever stod exempelvis närmare nätet när de tränade underarmsserve medan andra elever stod längre bak och servade överarmsserve.

Lärares arbete med förhållningssätt och bemötande

Granskningen visar att lärarna i undervisningen skapar ett klimat där elever vågar utmana sig själva, kan känna tilltro till sin förmåga och får möjligheter att öva och utvecklas i sin egen takt, med fokus på lärandeprocessen snarare än enbart på resultat.

Lärare har planerat för att undervisningen ska ge eleverna möjligheter att uppleva rörelseglädje och utmaningar utifrån sina förutsättningar. Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att undervisningen i idrott och hälsa innehåller en variation av rörelseaktiviteter, friluftsliv och utevistelse. Lärare uppger i intervju att de gör en gemensam läsårsplanering som gäller för årskurserna 4–9. Läsårsplaneringen innehåller en bredd av aktiviteter över året där varje årskurs har samma typ av aktivitet under samma period men på olika nivåer så att det blir en progression i aktiviteten. Planeringen innehåller exempelvis volleyboll som följer Svenska volleybollförbundets upplägg med nya övningar och svårigheter varje läsår samt rörelse till musik där nya steg, rytmer och danser läggs till varje läsår. Det finns även inom ramen för varje moment möjlighet för elever att anpassa övningar genom att exempelvis göra konditionsövningar mer eller mindre avancerat när de har stationsträning. Elever berättar i intervju att de exempelvis kan välja att springa fler varv

när de löptränar eller göra push-ups med klapp för att utmana sig ytterligare. Eleverna berättar vidare att lärarna alltid uppmanar och uppmuntrar dem att prova nya aktiviteter och att lärarnas förhållningssätt bidrar till att de blir motiverade att alltid delta oavsett aktivitet. Lärarna berättar att de anpassar undervisningen utifrån sin kunskap om vad eleverna behöver för att kunna delta och utveckla hela sin förmåga. Lärarna uppger att läsårsplaneringen bidrar till att eleverna får utmana sig själva genom att bygga på vad de lärt sig tidigare i undervisningen vilket bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservation när eleverna i årskurs 9 ska träna på blockning av bollen som nytt slag i volleyboll där de tidigare fokuserat på serve, fingerslag och baggerslag.

Lärare ser alla elever och skapar en lärmiljö där det finns tid och är okej att prova och försöka flera gånger. Lärarna uppger i intervju att de genomgående väljer aktiviteter i undervisningen som främjar samarbete och motverkar tävling eller att eleverna jämför sig negativt med varandra. Lärarna undviker exempelvis vissa bollsporter på grund av att eleverna har olika förkunskaper och att sporterna är fysiska och riskerar att framhäva elevers olikheter på ett negativt sätt. Lärarna berättar vidare att de medvetet väljer att inkludera volleyboll i planeringen för att det är en bollsport som är ny för de flesta elever och inte fysisk på samma sätt som många andra bollsporter vilket de bedömer främjar elevernas deltagande och möjlighet att utvecklas. Elever beskriver i intervju att det inte är så farligt att göra fel och att lärarna uppmuntrar dem att våga prova.

Undervisningen har fokus på aktiviteter som främjar ansträngning och progression. Av lärar- och elevintervjuer framgår att lärare uppmuntrar eleverna att ta nästa steg och förtydligar vikten av att anstränga sig för att bli bättre på någonting. Lärare uppger att undervisningen fokuserar på övningar som eleverna behöver träna på såsom bollkontroll och bättre kroppsmedvetenhet. Lärarna säger att undervisningen aldrig innehåller matchspel eftersom de bedömer att elevers olika nivåer kan påverka spelet negativt och därmed även hämma elevers delaktighet och möjlighet att utvecklas. Eleverna berättar i intervju att de exempelvis får utmana sig själva under ett konditionsmoment som inleds med att de mäter hur uthålliga de är. Därefter gör eleverna ett individuellt träningsprogram som de genomför under några veckor innan arbetsområdet avslutas med en ny mätning av uthålligheten för att se den egna utvecklingen och utvärdera den egna insatsen utifrån det. Eleverna uppger att det är ett bra sätt att

utvecklas och förbättras och att arbetsmomentet lär dem att fokusera på den egna prestationen i stället för att jämföra sig med andra.

Lärare ger eleverna möjlighet att löpande reflektera över vad de kan, hur de lär sig och vad de behöver utveckla och ger eleverna individuell återkoppling. Både lärare och elever berättar i intervjuer att lärarna kan ställa reflekterande frågor till eleverna i slutet av en lektion. Under en av Skolinspektionens lektionsobservationer gjorde eleverna en individuell självskattning med utgångspunkt i lektionens övningar för att ha som jämförelse med lärarens bedömning. Vid en annan lektion besvarade eleverna frågor kring lektionens innehåll, hur den egna prestationen hade varit och hur väl eleverna tyckte att samarbetet hade fungerat. Både lärare och elever berättar att eleverna får individuell återkoppling under lektionerna genom att lärarna rör sig runt i salen och uppmärksammar vad eleverna gör bra och vad de behöver träna mer på. En elev berättar exempelvis att läraren instruerat eleven att hålla armen rakt när hen servar och visat hur hen ska positionera sig för att sikta rakt. Eleven säger att återkopplingen har hjälpt och att hen har utvecklat sina servar eftersom de nu blivit rakare och hårdare. En annan elev beskriver hur lärarens återkoppling finns i bakhuvudet och att eleven har med sig det som stöd i fortsatta övningar. Elever berättar också att de kan få återkoppling efter lektionen om de önskar samt att alla elever får individuell återkoppling i skolans digitala plattform under terminens gång.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Rektorn skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever

Inom denna frågeställning granskas rektorns arbete med att skapa förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Kvalitetskriterierna är fokuserade på:

- Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete
- Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn bedriver i hög utsträckning ett arbete som skapar förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare, lektionsobservationer av undervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Rektorns arbete med arbetsprocesser och samarbete

Granskningen visar att rektorn främjar en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa genom att leda ett systematiskt arbete, se till att adekvata åtgärder vidtas och skapar förutsättningar för samarbete mellan lärare och övrig personal.

Rektorn följer upp undervisningens tillgänglighet, identifierar hinder, genomför åtgärder och följer upp resultatet av insatserna. Rektorn och lärarna berättar i intervjuer att rektorn följer upp hur tillgänglig undervisningen är i idrott och hälsa. Det gör rektorn genom lektionsobservationer, medarbetarsamtal samt genom att följa upp olika typer av resultat såsom elevers frånvaro och betyg. Rektorn beskriver bland annat att lektionsbesöken i idrott och hälsa visar att det är ett högt deltagande bland eleverna och att lärarna anpassar undervisningen genom särskilda program för elever som av någon anledning inte kan delta i en övning. Genom uppföljningen av undervisningen i idrott och hälsa har rektorn identifierat vissa hinder rörande ramfaktorer såsom lokalens utformning, utrustning och lokalisering. Rektorn har lett ett arbete för att åtgärda dessa problem genom att exempelvis beställa adekvat utrustning samt driva igenom en ny gång- och cykelväg till och från idrottshallen. Rektorn och lärarna bedömer att dessa åtgärder gjort att undervisningen i

högre grad än tidigare är tillgänglig för alla elever. Rektorn uppger däremot att det fortsatt finns problem rörande omklädningsrummens utformning och kommer därför fortsätta agera för att försöka åtgärda detta. I intervju med rektorn och lärarna framkommer vidare att lärarna, utifrån identifierade behov, fått kompetensutveckling avseende elever med synnedsättning.

Rektorn har skapat en organisation där lärare kan få stöd och samarbeta för att undanröja hinder i lärmiljön. Av intervjuer med rektorn och lärarna samt av dokument som begärts in av huvudmannen framgår att lärarna har tid avsatt för såväl regelbundna arbetslagsmöten, ämneslagsmöten och elevhälsomöten. Rektorn uppger att mötesorganisationen är framtagen medvetet för att ha eleven i stället för ämnena i fokus och att lärarna därför träffas företrädesvis i arbetslag för att elevers behov och förutsättningar ska vara centralt i planering, genomförande och utvärdering av undervisningen. Lärarna uppger att de vet vart de ska vända sig om de behöver stöd för att undanröja hinder i lärmiljön. De berättar vidare att de stöttar varandra, lyfter frågor i arbetslagen och tar hjälp av elevhälsan vid behov. Lärarna får även handledning av specialpedagog regelbundet för att öka sin kunskap kring elevers olika behov och hur lärarna kan anpassa undervisningen så att alla elever kan och vill delta. Vidare har samtliga klasser på mellanstadiet och vissa klasser på högstadiet en resurspedagog som är behjälplig i undervisningen. Av Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att resurspedagoger och lärare samspelar under lektionerna för att stötta och engagera alla elever.

Rektorns arbete med grundläggande principer för tillgänglighet

Granskningen visar att rektorn tydliggör en värdegrund som betonar alla elevers lika värde och ser olikheter som en resurs där målsättningen om full tillgänglighet hålls levande och fungerar som vägledning i det dagliga arbetet med idrott och hälsa.

Rektorn förmedlar en värdegrund som tydliggör att undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska vara tillgänglig för alla elever. Både rektorn och lärarna berättar i intervjuer att rektorn genomgående tydliggör att undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska vara tillgänglig för alla elever och att den ska möta elevernas olika behov och förutsättningar. Rektorn har exempelvis organiserat undervisningen så att det finns integrerade elever som tillhör den anpassade grundskolans målgrupp men som utifrån sina

förutsättningar får sin undervisning i grundskolans idrottsundervisning. Vidare har rektorn initierat ett utvecklingsarbete kring studiero på skolan vilket inkluderar ett arbete med en tillgänglig lärmiljö i vilket lärare i idrott och hälsa deltar aktivt. Utvecklingsarbetet sker genom kollegiala träffar var tredje vecka och leds av skolans förstelärare. Det kollegiala arbetet har resulterat i ett antal gemensamma värdeord, kopplade till bland annat relationer, vilka lärarna utgår ifrån i undervisningen i idrott och hälsa i syfte att främja studieron i klasserna samt att lärarna kontinuerligt tydliggör sociala förhållningsregler. Arbetet med studiero innebär också att lärarna inleder lektionen på liknande sätt, att eleverna har bestämda platser samt att lärarna följer upp att eleverna alltid uppmuntrar varandra, samarbetar och hjälper varandra inom ramen för undervisningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Ulrika Perry

Föredragande
Signerat av: Ulrika Perry

X Malin Larsson

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Larsson

I handläggningen av ärendet har även Christina Wallin deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Öllsjöskolan MH den 21–22 oktober 2026. Besöket genomfördes av utredarna Christina Wallin och Ulrika Perry.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Fyra lektionsobservationer
- Fyra gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Under 2027 planerar Skolinspektionen att publicera en övergripande rapport. I rapporten redovisas de samlade iakttagelserna från den tematiska kvalitetsgranskningen.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska om undervisningen i idrott och hälsa, i grundskolans årkurs 4–9, är tillgänglig för alla elever, utifrån Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?
2. I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Kvalitetskriterier

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Varje frågeställning bedöms i tre nivåer: i hög utsträckning, i flera delar och i låg utsträckning.

Frågeställning 1

I vilken utsträckning är undervisningen i idrott och hälsa utformad så att alla elever kan delta?

Kvalitetskriterium 1a Relationer

Det finns ett proaktivt arbete i undervisningen för att stärka tillitsfulla relationer både elever emellan och mellan elever och lärare, där respektfullhet och gemenskap är framträdande. Det innebär bland annat att läraren är lyhörd för elevernas perspektiv, bekräftar eleverna och exempelvis underlättar interaktioner mellan elever.

Kvalitetskriterium 1b Lektionsupplägg

Undervisningen är strukturerad och förutsägbar. Det innebär bland annat att läraren förmedlar information om lektionens upplägg och innehåll. Undervisningen innehåller olika aktiviteter, uppgifter på olika nivå och läraren ger stöd och erbjuder alternativ utifrån elevernas olika behov så att eleverna kan delta aktivt.

Kvalitetskriterium 1c Förhållningssätt och bemötande

Undervisningen präglas av ett utvecklande klimat så att elever vågar utmana sig själva och kan känna tilltro till sin förmåga. Undervisningen ger eleverna rika möjligheter att öva, pröva och utvecklas i sin egen takt. Undervisningen betonar lärandeprocessen och värderar utveckling högre än enbart resultat.

Frågeställning 2

I vilken utsträckning skapar rektorn förutsättningar så att undervisningen i ämnet idrott och hälsa blir tillgänglig för alla elever?

Kvalitetskriterium 2a Arbetsprocess

Rektorn leder ett medvetet och systematiskt arbete för att främja en tillgänglig lärmiljö i ämnet idrott och hälsa. Rektorn ser till att adekvata åtgärder vidtas för att undanröja identifierade hinder för en tillgänglig lärmiljö. Rektorn skapar förutsättningar för att samarbete mellan lärare och övrig personal sker kontinuerligt i syfte att tillgängliggöra undervisningen i idrott och hälsa.

Kvalitetskriterium 2b Grundläggande principer

Rektorn förmedlar en grundläggande princip som bygger på alla elevers lika värde där olikheter ses som en tillgång och resurs i ämnet idrott och hälsa. Målsättningen om full tillgänglighet är en levande fråga i skolan och fungerar som vägledning för ämnet idrott och hälsa i det dagliga arbetet.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.[1]

Enligt 1 kap. 4 § skollagen (2010:800) syftar utbildningen inom skolväsendet till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I förarbetena till bestämmelsen framgår bland annat följande. Sverige har internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna som bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. I första hand ligger ansvaret för att de mänskliga rättigheterna respekteras och tillgodoses på varje stats regering men även de statliga och kommunala förvaltningarna har ett ansvar. Detta innebär att den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Tillägget om de mänskliga rättigheterna som nämns i bestämmelsen betonar detta.[2]

Det pedagogiska arbetet vid en förskole- eller skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.[3]

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.[4]

Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar

---

[1] 26 kap. 20 § skollagen.
[2] Prop. 2009/10:165 s 221.
[3] 2 kap. 9 § första stycket skollagen.
[4] 2 kap. 10 § första stycket skollagen.

till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.[5]

Rektorn ansvarar också för att på skolenhetsnivå kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av personal och elever**.**[6]

Barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.[7]

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.[8]

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.[9]

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna, för de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på och för att lagar och andra föreskrifter som gäller i samhället ska följas. Skolan ska gestalta och förmedla de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa och eleverna ska få kännedom om sina rättigheter.[10]

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande

---

[5] 3 kap. 2 § första och andra stycket skollagen.
[6] 4 kap. 4 § skollagen.
[7] 4 kap. 9 § första stycket skollagen.
[8] 5 kap. 3 § första stycket skollagen.
[9] 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).
[10] Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden.

identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas.[11]

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.[12]

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Det finns också olika vägar att nå målet. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla.[13]

Alla som arbetar i skolan ska i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor, i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet, visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling, tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.[14]

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs

[11] Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet.
[12] Lgr22 1. Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande.
[13] Lgr22, 1 En likvärdig utbildning.
[14] Lgr 22 2.1 Normer och värden, Riktlinjer.

behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter. Läraren ska vidare organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.[15]

Skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, tar ansvar för sitt lärande och för att bidra till en god arbetsmiljö. Läraren ska vidare svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.[16]

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn bland annat det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och inom givna ramar ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning. Att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas. Att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. Att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen. Att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen.[17]

Undervisningen i ämnet idrott och hälsa ska syfta till att eleverna utvecklar allsidiga rörelseförmågor och intresse för att vara fysiskt aktiva och vistas i naturen. Eleverna ska genom undervisningen ges förutsättningar att utveckla goda levnadsvanor i syfte att kunna påverka sin hälsa genom livet. Undervisningen ska vara utformad så att alla elever kontinuerligt kan delta i undervisningens aktiviteter och ge eleverna förutsättningar att kunna delta i andra rörelseaktiviteter i skolan. Den ska också bidra till att eleverna

[15] Lgr 22, 2.2 Kunskaper.
[16] Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.
[17] Lgr22, 2.8 Rektors ansvar.

utvecklar en god kroppsuppfattning och tilltro till sin egen fysiska förmåga. I undervisningen ska eleverna få möta olika slags aktiviteter i varierande miljöer och sammanhang samt få möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.[18]

Sveriges internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna bör vara vägledande för och genomsyra hela skolväsendet. Den svenska skollagstiftningen och verksamheten inom skolväsendet ska överensstämma med Sveriges förpliktelser enligt dessa överenskommelser. Detta betonas i 1 kap. 4 § skollagen.[19] Sådana förpliktelser finns bl.a. i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som gjorts till svensk lag genom lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Enligt barnkonventionen har alla barn rätt till utbildning (artikel 28). Rättigheterna enligt barnkonventionen ska tillförsäkras varje barn, utan åtskillnad av något slag och oavsett exempelvis barnets kön eller funktionsnedsättning (artikel 2).

Sverige har ratificerat Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.[20] Enligt artikel 24 måste konventionsstaterna säkerställa att de förverkligar rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning i ett inkluderande utbildningssystem. I den allmänna kommentaren till artikel 24 anges bl. a. att inkluderande utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet för alla elever. Vidare framgår att inkluderande utbildning är resultatet av en pågående process där aktörerna åtagit sig att arbeta proaktivt med att undanröja hinder som motverkar rätten till utbildning. Inkluderande utbildning förutsätter vidare förändringar i kultur, politik och praktik som tillgodoser möjligheten för ordinarie skolor att på ett effektivt sätt inkludera alla studerande.[21]

---

[18] Lgr22, 5. Kursplaner, 5.4 Idrott och hälsa. Syfte.
[19] Prop. 2009/10:165 s 221.
[20] Sveriges internationella överenskommelser, SÖ 2008:26.
[21] Allmän kommentar nr 4 om rätten till inkluderande utbildning, punkt 10. Myndigheten för delaktighet, 2017.